

EUROPARÅDETS
MINISTERKOMITE

Ministerkomiteens rekommandation Rec(2006)2 til medlemsstaterne om De Europæiske Fængselsregler¹

(Vedtaget af Ministerkomiteen på stedfortræderkomiteens 952. møde den 11. januar 2006)

Ministerkomiteen,

som tager Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og retspraksis ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i betragtning,

som ligeledes tager det arbejde i betragtning, som udføres af Den Europæiske Komite til Forebyggelse af Tortur og Umenneskelig eller Nedværdigende Behandling eller Straf og især de standarder, komiteen har udviklet i sine generelle rapporter,

som på ny fastslår, at ingen må berøves deres frihed undtagen som en sidste udvej og i overensstemmelse med en procedure, der er foreskrevet i lovgivningen,

som fremhæver, at fuldbyrdelse af frihedsstraffe og behandling af indsatte gør det nødvendigt at tage hensyn til krav om sikkerhed og disciplin samtidig med, at der skal sikres fængselsforhold, som ikke krænker den menneskelige værdighed, og hvorunder de indsatte tilbydes meningsfuld beskæftigelse og behandlingsprogrammer, så de forberedes på deres reintegrering i samfundet,

som anser det for vigtigt, at Europarådets medlemsstater løbende ajourfører og efterlever fælles principper for deres fængselspolitik,

som videre finder, at efterlevelse af sådanne fælles principper vil forbedre det internationale samarbejde på dette område,

som har bemærket de betydelige samfundsændringer, som har medført omfattende ændringer på strafferetsområdet i Europa i løbet af de seneste to årtier,

som endnu en gang tilslutter sig standarderne i de rekommandationer fra Europarådets ministerkomite, som vedrører specifikke aspekter af politik og praksis på fængselsområdet, og især nr. R (89) 12 om uddannelse i fængsler, nr. R (93) 6 om fængselsmæssige og kriminologiske aspekter af bekæmpelsen af smitsomme sygdomme, herunder AIDS, og beslægtede sundhedsproblemer i fængsler, nr. R (97) 12 om personale beskæftiget med gennemførelse af sanktioner og foranstaltninger, nr. R (98) 7 om de etiske og organisatoriske aspekter af sundhedstjenesten i fængsler, nr. R (99) 22 om overfyldte fængsler og stigende fængselspopulationer, Rec(2003)22 om prøveløsladelse og Rec(2003)23 om fængselsmyndighedernes behandling af livstidsdømte og andre indsatte med lange straffe,

som har De Forenede Nationers minimumsregler for behandling af fængslede i erindring,

som finder, at Ministerkomiteens rekommandation nr. R (87) 3 om De Europæiske Fængselsregler trænger til en omfattende revision og ajourføring for at afspejle den udvikling, der er sket i strafferetspolitikken, strafudmålingspraksis og den generelle ledelse af fængsler i Europa,

anbefaler - i overensstemmelse med artikel 15.b i Europarådets statut - at regeringerne i medlemsstaterne:

- lader sig vejlede i deres lovgivning, politik og praksis af de regler, der er indeholdt i bilaget til denne rekommandation, som erstatter ministerkomiteens rekommandation nr. R (87) 3 om De Europæiske Fængselsregler,

- sikrer, at denne rekommandation og de ledsagende bemærkninger til dens tekst oversættes og udbredes mest muligt og mere specifikt blandt retslige myndigheder, fængselspersonale og de enkelte indsatte.

Bilag til Rekommandation Rec(2006)2

Kapitel I

Grundlæggende principper

1. Alle frihedsberøvede personer skal behandles med respekt for deres menneskerettigheder.
2. Frihedsberøvede personer bevarer alle rettigheder, der ikke lovligt er frataget dem ved den afgørelse, hvorved de blev dømt eller varetægtsfængslet.
3. De begrænsninger, der pålægges frihedsberøvede personer, skal være så få og små som muligt og skal stå i rimeligt forhold til det lovlige formål, hvormed de er pålagt.
4. Fængselsforhold, der krænker de indsattes menneskerettigheder, kan ikke retfærdiggøres af manglende ressourcer.
5. Hverdagen i fængsel skal ligne de positive sider af livet i samfundet udenfor mest muligt.
6. Enhver form for frihedsberøvelse skal administreres med henblik på at lette reintegreringen af personer, der har været frihedsberøvet, i samfundet udenfor.
7. Samarbejde med eksterne sociale myndigheder skal fremmes, og civilsamfundet skal inddrages mest muligt i fængselslivet.
8. Fængselspersonalet udfører et vigtigt offentligt hverv, og medarbejdernes rekruttering, uddannelse og arbejdsforhold skal gøre det muligt for dem at opretholde høje standarder for deres behandling af de indsatte.
9. Alle fængsler skal være genstand for regelmæssige statslige inspektioner og uafhængig kontrol.

Anvendelsesområde

10.1 De Europæiske Fængselsregler gælder for personer, der er varetægtsfængslet af en retslig myndighed eller frihedsberøvet efter domfældelse.

10.2 I princippet bør personer, der er blevet varetægtsfængslet af en retslig myndighed, og personer, der er blevet frihedsberøvet efter domfældelse, udelukkende frihedsberøves i fængsler, dvs. i institutioner forbeholdt frihedsberøvede af disse to kategorier.

10.3 Reglerne gælder ligeledes for personer, som

a. af andre grunde frihedsberøves i et fængsel, eller

b. er blevet varetægtsfængslet af en retslig myndighed eller frihedsberøvet efter domfældelse, og som, uanset årsag, måtte være frihedsberøvet andre steder.

10.4 Alle personer, som frihedsberøves i et fængsel, eller som frihedsberøves på den i regel 10.3, litra b, anførte måde, skal i forhold til disse regler anses for indsatte.

11.1 Børn under 18 år bør ikke frihedsberøves i et fængsel for voksne, men i en institution, der er særligt indrettet til formålet.

11.2 Hvis børn alligevel undtagelsesvis frihedsberøves i et fængsel for voksne, skal der være særlige regler, der tager hensyn til deres status og behov.

12.1 Personer, der lider af en psykisk sygdom, og hvis psykiske helbredstilstand er uforenelig med frihedsberøvelse i et fængsel, bør frihedsberøves i en institution, der er særligt indrettet til formålet.

12.2 Hvis sådanne personer alligevel undtagelsesvis frihedsberøves i et fængsel, skal der være særlige regler, der tager hensyn til deres status og behov.

13. Disse regler skal finde anvendelse uvildigt, uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold.

Kapitel II

Fængselsforhold

Indsættelse

14. Ingen person må indsættes eller frihedsberøves i et fængsel som indsat uden gyldig beslutning om fængsling i overensstemmelse med national ret.

15.1 Ved indsættelsen skal følgende oplysninger om hver enkelt indsat straks noteres:

- a. oplysninger om den indsattes identitet,
- b. årsagerne til indsættelsen og retsgrundlaget herfor,
- c. dato og klokkeslæt for indsættelse,
- d. en liste over den indsattes personlige ejendele, der skal tages i forvaring i overensstemmelse med regel 31,
- e. alle synlige skader og klager over forudgående mishandling, og
- f. alle oplysninger om den indsattes helbred, der er relevante for den indsattes eller andres fysiske og psykiske velbefindende, dog med respekt af den lægelige tavshedspligt.

15.2 Ved indsættelsen skal alle indsatte gives information i overensstemmelse med regel 30.

15.3 Umiddelbart efter indsættelsen skal der i overensstemmelse med regel 24.9 gives meddelelse om den indsattes frihedsberøvelse.

16. Der skal hurtigst muligt efter indsættelsen foretages følgende:

- a. oplysningerne om den indsattes helbred ved indsættelsen skal suppleres med en lægeundersøgelse i henhold til regel 42,
- b. der skal fastsættes et passende sikkerhedsniveau for den indsatte i henhold til regel 51,
- c. den sikkerhedstrussel, som den indsatte udgør, skal vurderes i henhold til regel 52,
- d. alle tilgængelige oplysninger om den indsattes sociale forhold skal vurderes for at tage hånd om den indsattes umiddelbare personlige og velfærdsmæssige behov, og
- e. for indsatte, der er dømt, skal der træffes de nødvendige foranstaltninger med henblik på at gennemføre programmer i henhold til kapitel VIII i disse regler.

Anbringelse og indkvartering

17.1 Indsatte skal så vidt muligt anbringes i et fængsel tæt ved deres hjem eller ved det sted, hvor deres resocialisering skal finde sted.

17.2 Anbringelsen skal ligeledes tage hensyn til behovet for fortsat strafferetlig efterforskning og sikkerhed samt behovet for at tilbyde passende opholdsvilkår for alle indsatte.

17.3 De indsatte skal så vidt muligt høres i forbindelse med deres første anbringelse og ved alle senere overførsler fra et fængsel til et andet.

18.1 Ved indkvartering af de indsatte, og i særdeleshed ved indkvartering i soverum skal den menneskelige værdighed og så vidt muligt privatlivets fred respekteres, og alle sundheds- og hygiejnemæssige krav skal opfyldes, idet der skal tages behørigt hensyn til de klimatiske forhold og i særdeleshed gulvarealet, rumindholdet af luft, belysning, opvarmning og udluftning.

18.2 I alle bygninger, hvor indsatte skal bo, arbejde eller have fællesskab, gælder:

- a. vinduerne skal være store nok til, at de indsatte under normale forhold kan læse eller arbejde ved dagslys, samt give mulighed for at lukke frisk luft ind, undtagen hvor der er et tilstrækkeligt klimaanlæg,
- b. den kunstige belysning skal opfylde anerkendte tekniske standarder, og
- c. der skal være et alarmsystem, der gør det muligt for de indsatte umiddelbart at tilkalde personalet.

18.3 Specifikke minimumskrav med hensyn til de i regel 18.1 og 18.2 anførte forhold skal fastsættes i national ret.

18.4 Den nationale ret skal indeholde forholdsregler, der sikrer, at disse minimumskrav ikke overtrædes ved overbelægning i fængslerne.

18.5 De indsatte skal normalt overnatte i individuelle celler, undtagen hvis det er en fordel for dem, at de deler soverum.

18.6 Fælles indkvartering må kun forekomme, hvis forholdene er egnede hertil, og de indsatte er egnede til at omgås hinanden.

18.7 De indsatte skal så vidt muligt have mulighed for at vælge, inden de bliver pålagt at dele soverum.

18.8 Ved beslutningen om at anbringe indsatte i bestemte fængsler eller i bestemte afdelinger i et fængsel skal der tages behørigt hensyn til behovet for at holde:

- a. varetægtsfængslede adskilt fra dømte indsatte,
- b. mandlige indsatte adskilt fra kvindelige indsatte, og
- c. yngre voksne indsatte adskilt fra ældre indsatte.

18.9 Der kan gøres undtagelser fra kravet i regel 18.8 om adskillelse, således at indsatte sammen kan deltage i organiserede aktiviteter; dog skal de nævnte grupper altid adskilles om natten, medmindre de samtykker i at blive anbragt sammen, og fængselsmyndighederne vurderer, at dette vil være til fordel for alle de berørte indsatte.

18.10 Alle indsatte skal indkvarteres under de mindst restriktive sikkerhedsforhold, der er forenelige med deres undvigelsesrisiko eller risikoen for, at de gør skade på sig selv eller andre.

Hygiejne

19.1 Alle områder af ethvert fængsel skal til enhver tid vedligeholdes ordentligt og holdes rene.

19.2 Når de indsatte indsættes i fængslet, skal de tildelte celler eller andre opholdsrum være rene.

19.3 De indsatte skal have nem adgang til sanitære faciliteter, som er hygiejniske og yder respekt for privatlivets fred.

19.4 Af hensyn til den generelle hygiejne skal der forefindes tilstrækkelige faciliteter til, at alle indsatte kan få et bad eller brusebad ved en passende temperatur i forhold til klimaet, så vidt muligt hver dag, men mindst to gange om ugen (eller hyppigere, hvis det er nødvendigt).

19.5 De indsatte skal have en god personlig hygiejne og holde deres tøj og soverum rent og ordentligt.

19.6 Fængselsmyndighederne skal forsyne dem med midlerne dertil, herunder toiletartikler og almindelige rengøringsredskaber og -artikler.

19.7 Der skal tages særligt hensyn til kvinders sanitære behov.

Tøj og sengetøj

20.1 Indsatte, som ikke selv har egnet tøj, skal forsynes med tøj, der passer til klimaet.

20.2 Dette tøj må ikke være nedværdigende eller ydmygende.

20.3 Alt tøj skal holdes i ordentlig stand og skal udskiftes, når det er nødvendigt.

20.4 Indsatte, som får tilladelse til at færdes uden for fængslet, må ikke være tvunget til at bære tøj, der identificerer dem som indsatte.

21. Alle indsatte skal have egen seng og eget hensigtsmæssigt sengetøj, som skal holdes i god stand, og som skal skiftes tit nok til at sikre, at det er rent.

Ernæring

22.1 De indsatte skal have en nærende kost, som tager hensyn til deres alder, helbred, fysiske tilstand, religion, kultur og arten af deres arbejde.

22.2 Kravene til en nærende kost, herunder mindsteindholdet af energi og proteiner, skal fastsættes i den nationale ret.

22.3 Maden skal tilberedes og serveres på en hygiejnisk måde.

22.4 Der skal være tre måltider om dagen med rimelige indbyrdes intervaller.

22.5 De indsatte skal til enhver tid have adgang til rent drikkevand.

22.6 Hvis det er nødvendigt af lægelige årsager, kan lægen eller en sygeplejerske ordinere ændringer i kosten til bestemte indsatte.

Juridisk rådgivning

23.1 Alle indsatte er berettiget til juridisk rådgivning, og fængselsmyndighederne skal give dem en rimelig mulighed for at få adgang til sådan rådgivning.

23.2 De indsatte kan for egen regning rådføre sig om ethvert juridisk spørgsmål med en juridisk rådgiver efter eget valg.

23.3 Hvis der eksisterer en anerkendt retshjælpsordning, skal myndighederne gøre alle indsatte opmærksom på ordningen.

23.4 Rådgivning, korrespondance og anden kommunikation om juridiske spørgsmål mellem indsatte og deres juridiske rådgivere er fortrolig.

23.5 En retslig myndighed kan under ganske særlige omstændigheder tillade en begrænsning af denne fortrolighed for at forebygge alvorlig kriminalitet eller alvorlige brud på fængselssikkerheden.

23.6 De indsatte skal have adgang til eller ret til at være i besiddelse af dokumenter vedrørende deres egne retssager.

Kontakt med omverdenen

24.1 Indsatte skal have ret til at kommunikere så hyppigt som muligt pr. brev, telefon eller andre kommunikationsformer med deres familie, andre personer og med repræsentanter for organisationer uden for fængslet samt til at modtage besøg fra disse personer.

24.2 Kommunikation og besøg kan være underlagt nødvendige restriktioner og kontroltiltag af hensyn til en fortsat kriminel efterforskning, opretholdelse af orden og sikkerhed, forebyggelse af kriminalitet og beskyttelse af ofre for forbrydelser. Sådanne restriktioner, herunder specifikke restriktioner fastsat af en retslig myndighed, skal dog ikke desto mindre give mulighed for et acceptabelt minimum af kontakt.

24.3 Det skal i den nationale ret specificeres, hvilke nationale og internationale organisationer og myndighedspersoner de indsatte ubegrænset kan kommunikere med.

24.4 Besøgsordningerne skal give de indsatte mulighed for at opretholde og udvikle forholdet til deres familie på en så normal måde som muligt.

24.5 Fængselsmyndighederne skal bistå de indsatte med at opretholde tilstrækkelig kontakt med omverdenen og give dem den fornødne forsorgsmæssige støtte dertil.

24.6 Når fængslet modtager information om dødsfald eller alvorlig sygdom hos en indsats nære pårørende, skal informationen straks videregives til den indsatte.

24.7 Når omstændighederne tillader det, bør en indsat gives tilladelse til ledsaget eller uledsaget udgang for at besøge en syg slægtning, deltage i en begravelse eller af andre humanitære grunde.

24.8 Indsatte skal have ret til straks at underrette deres familie om deres fængsling eller overførsel til en anden institution samt om eventuelt indtruffen alvorlig sygdom eller tilskadekomst.

24.9 Når en person indsættes i fængslet, og hvis en indsat dør, bliver alvorligt syg, kommer alvorligt til skade eller overføres til et hospital, skal myndighederne straks, medmindre den indsatte har anmodet dem om at undlade det, informere den indsattes ægtefælle eller samlever, eller hvis den indsatte lever alene, den nærmeste pårørende samt eventuelt en anden person, der forud er udpeget af den indsatte.

24.10 Indsatte skal have ret til løbende at holde sig orienteret om aktuelle begivenheder ved at abonnere på og læse aviser, magasiner og andre publikationer og ved at lytte til radio- eller fjernsynsudsendelser, medmindre der i det enkelte tilfælde er givet et specifikt forbud af en retslig myndighed for et bestemt tidsrum.

24.11 Fængselsmyndighederne skal sørge for, at de indsatte kan deltage i valg, folkeafstemninger og i andre aspekter af det offentlige liv, for så vidt som deres ret dertil ikke er begrænset af den nationale ret.

24.12 De indsatte skal have ret til at kommunikere med medierne, medmindre der er tvingende grunde til at forbyde det af hensyn til opretholdelse af sikkerhed, i offentlighedens interesse eller for at beskytte ofres, andre indsatte eller medarbejdernes integritet.

Opholdsvilkår i fængslet

25.1 Alle indsatte skal tilbydes et alsidigt aktivitetsprogram.

25.2 Alle indsatte skal have mulighed for at tilbringe så mange timer dagligt uden for deres celler, som det er nødvendigt for at få et passende omfang af menneskeligt og socialt samvær.

25.3 De indsatte forsorgsmæssige behov skal ligeledes imødekommes.

25.4 Der skal tages særligt hensyn til behovene hos indsatte, der har været udsat for fysisk, psykisk eller seksuelt misbrug.

Arbejde

26.1 Fængselsarbejde skal betragtes som et positivt element af opholdsvilkårene og må aldrig anvendes som en straf.

26.2 Fængselsmyndighederne skal bestræbe sig på at sørge for tilstrækkeligt og nyttigt arbejde.

26.3 Arbejdet skal så vidt muligt være af en art, der kan opretholde eller øge de indsatte mulighed for at tjene til livets ophold efter løsladelsen.

26.4 I overensstemmelse med regel 13 må der ikke forekomme kønsdiskrimination i forbindelse med det tilbudte arbejde.

26.5 Der skal tilbydes arbejde, der omfatter faglig erhvervsuddannelse, til de indsatte, der er i stand til at drage fordel deraf, og især til de unge indsatte.

26.6 De indsatte skal kunne vælge, hvilken type beskæftigelse de ønsker at deltage i inden for rammerne af de faktiske muligheder, behørig faglig udvælgelse og hensynet til orden og disciplin.

26.7 Tilrettelæggelsen af og arbejds gange i forbindelse med institutionens arbejde skal så vidt muligt ligne forholdene i samfundet udenfor for at forberede de indsatte til forholdene på det normale arbejdsmarked.

26.8 Selv om bestræbelserne på at få institutionernes produktion til at give overskud kan være en værdifuld faktor til at højne standarden og forbedre arbejds træningens kvalitet og relevans, må hensynet til de indsatte ikke underordnes dette formål.

26.9 Arbejde til de indsatte i eller uden for fængslet skal tilvejebringes af fængselsmyndighederne selv eller i samarbejde med private aftalepartnere.

26.10 I alle tilfælde skal de indsatte modtage en rimelig aflønning for deres arbejde.

26.11 De indsatte skal have ret til at bruge i det mindste en del af deres løn på godkendte genstande til eget brug og til at give en del af deres løn til deres familie.

26.12 De indsatte kan opfordres til at opspare en del af deres løn, som skal udbetales til dem ved løsladelsen eller anvendes til andre godkendte formål.

26.13 Sundheds- og sikkerhedsforanstaltningerne for de indsatte skal yde dem tilstrækkelig beskyttelse, og kravene hertil må ikke være mindre strenge end de krav, der gælder for arbejdstagere i det omgivende samfund.

26.14 Der skal træffes foranstaltninger til at holde de indsatte skadesløse for arbejdsskader, herunder arbejdsbetingede sygdomme, på mindst lige så gode vilkår som dem, der efter national ret gælder for arbejdstagere i det omgivende samfund.

26.15 De indsattes maksimale daglige og ugentlige arbejdstid skal fastsættes i overensstemmelse med lokale regler eller sædvane for normale ansættelsesforhold i samfundet.

26.16 De indsatte skal have mindst en ugentlig hviledag og tilstrækkelig tid til uddannelse og andre aktiviteter.

26.17 Indsatte, som arbejder, skal så vidt muligt være omfattet af nationale sociale sikringsordninger.

Motion og rekreative aktiviteter

27.1 Alle indsatte skal, hvis vejret tillader det, have mulighed for mindst en times udendørs motion hver dag.

27.2 Når vejret er dårligt, skal der træffes alternative foranstaltninger for at give de indsatte mulighed for at motionere.

27.3 Opholdsvilkårene skal som en integreret del omfatte passende organiserede aktiviteter til at fremme de indsattes fysiske form og give dem mulighed for passende motion og rekreative aktiviteter.

27.4 Fængselsmyndighederne skal fremme sådanne aktiviteter ved at sørge for passende faciliteter og udstyr.

27.5 Fængselsmyndighederne skal sørge for at organisere særlige aktiviteter for indsatte med behov herfor.

27.6 Der skal være mulighed for rekreative aktiviteter i form af sport, spil, kulturaktiviteter, hobby- og andre fritidsaktiviteter, og de indsatte skal så vidt muligt have lov til selv at organisere dem.

27.7 De indsatte skal have ret til at have fællesskab med hinanden i forbindelse med motion og med henblik på at tage del i rekreative aktiviteter.

Uddannelse

28.1 Alle fængsler skal søge at give alle indsatte adgang til undervisning, der er så vidtspændende som muligt, og som både imødekommer deres individuelle behov og tager hensyn til deres ønsker.

28.2 Indsatte med behov for undervisning i læse- og regnefærdigheder samt indsatte uden grund- eller erhvervsuddannelse skal have høj prioritet.

28.3 Der bør især fokuseres på uddannelse af unge indsatte og indsatte med særlige behov.

28.4 Uddannelse må ikke have lavere status end arbejde i fængslet, og de indsatte må ikke stilles ringere økonomisk eller på anden vis ved at deltage i undervisning.

28.5 Alle fængsler skal have et bibliotek til brug for alle indsatte og med et dækkende udvalg af bøger og andre medier inden for både underholdning og undervisning.

28.6 Fængselsbiblioteket skal så vidt muligt organiseres i samarbejde med det lokale biblioteksvæsen.

28.7 De indsattes undervisning skal så vidt muligt:

a. være integreret med landets uddannelsessystemer, således at de indsatte efter deres løsladelse uden problemer kan fortsætte deres undervisning eller faglige uddannelse, og

b. finde sted i eksterne uddannelsesinstitutioners regi.

Ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed

29.1 De indsattes ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed skal respekteres.

29.2 Opholdsvilkårene skal så vidt muligt organiseres således, at de indsatte kan praktisere deres religion og følge deres tro, deltage i gudstjenester eller møder, der ledes af godkendte repræsentanter for den pågældende religion eller tro, modtage ukontrollerede besøg af disse repræsentanter for deres religion eller tro samt have bøger eller litteratur vedrørende deres religion eller tro i deres besiddelse.

29.3 De indsatte må ikke tvinges til at praktisere en religion eller en tro, deltage i gudstjenester eller religiøse møder, deltage i religiøse skikke eller modtage besøg af en repræsentant for en religion eller en tro.

Information

30.1 Alle indsatte skal ved indsættelsen, og så ofte som det er nødvendigt efterfølgende, informeres skriftligt og mundtligt på et sprog, de forstår, om fængslets disciplinære regler og om deres rettigheder og pligter i fængslet.

30.2 De indsatte skal have ret til at have en skriftlig udgave af den modtagne information i deres besiddelse.

30.3 De indsatte skal informeres om alle retslige skridt, som angår dem, og hvis de bliver dømt, om afsoningstiden og mulighederne for tidlig løsladelse.

De indsattes ejendele

31.1 Alle ejendele, som de indsatte ifølge fængslets regler ikke har lov til at beholde, skal tages i forvaring ved indsættelsen i fængslet.

31.2 En indsat, hvis ejendele tages i forvaring, skal underskrive en fortegnelse over ejendele.

31.3 Fængslet skal sørge for, at disse ejendele ikke lider skade.

31.4 Såfremt det findes nødvendigt at destruere alle eller nogle ejendele, skal dette noteres og den indsatte informeres herom.

31.5 De indsatte er – under hensyntagen til hygiejnemæssige samt ordens- og sikkerhedsmæssige krav – berettiget til at købe eller på anden vis få mad, drikkevarer og andre personlige artikler til priser, der ikke er unormalt højere end priserne i det omgivende samfund.

31.6 Medbringer en indsat medicin, skal lægen afgøre, hvad der skal ske med den.

31.7 I det omfang de indsatte har lov til at beholde deres ejendele, skal fængselsmyndighederne tage skridt til at medvirke til, at disse kan opbevares sikkert.

Transport af indsatte

32.1 Mens indsatte transporteres til eller fra et fængsel eller til andre steder, f.eks. til retten eller hospitalet, må de i mindst muligt omfang udsættes for offentlig beskuelse, og der skal træffes passende forholdsregler til at beskytte deres anonymitet.

32.2 Transport af indsatte i transportmidler med utilstrækkelig ventilation eller lys, eller som på nogen måde kan udsætte dem for unødigt fysisk overlast eller nedværdigelse, skal forbydes.

32.3 Transport af indsatte skal foregå på offentlige myndigheders bekostning og efter deres anvisninger.

Løsladelse af indsatte

33.1 Alle indsatte skal omgående løslades, når deres fængslingskendelse udløber, eller når en domstol eller anden myndighed træffer afgørelse om deres løsladelse.

33.2 Dato og klokkeslæt for løsladelsen skal noteres.

33.3 Alle indsatte skal have adgang til foranstaltninger, der har til formål at bistå dem med at vende tilbage til det omgivende samfund efter deres løsladelse.

33.4 Når en indsat løslades, skal alle den indsattes ejendele og penge, som har været taget i forvaring, tilbageleveres, medmindre der er tilbageholdt penge på et

retligt grundlag, der er afsendt ejendele fra institutionen på grundlag af en godkendelse, eller det er fundet nødvendigt af hygiejniske grunde at destruere genstande.

33.5 Den indsatte skal underskrive en kvittering for de tilbageleverede ejendele.

33.6 Når der er tale om en planlagt løsladelse, skal den indsatte tilbydes en lægeundersøgelse i overensstemmelse med regel 42 så tæt som muligt på tidspunktet for løsladelsen.

33.7 Der skal tages skridt til at sikre, at de indsatte ved løsladelsen i fornødent omfang er i besiddelse af de nødvendige dokumenter og identifikationspapirer, og at de får bistand til at finde en passende bolig og et arbejde.

33.8 Løsladte indsatte skal også være forsynet med midler til deres umiddelbare underhold, passende og tilstrækkeligt tøj under hensyntagen til klima og årstid samt tilstrækkelige midler til at nå deres bestemmelsessted.

Kvinder

34.1 Ud over de særlige bestemmelser i disse regler om kvindelige indsatte skal myndighederne være særligt opmærksomme på kvindernes fysiske, erhvervsmæssige, sociale, psykiske og andre behov, når der træffes afgørelser, der berører aspekter af kvindernes frihedsberøvelse.

34.2 Der skal gøres særlige bestræbelser på at give kvindelige indsatte med de i regel 25.4 omhandlede behov adgang til særlige ydelser.

34.3 De indsatte skal have ret til at føde uden for fængslet, men hvis et barn fødes i fængslet, skal myndighederne sørge for den nødvendige støtte og de nødvendige faciliteter.

Frihedsberøvede børn

35.1 Hvis børn under 18 år undtagelsesvis frihedsberøves i et fængsel for voksne, skal myndighederne sikre, at de indsatte børn, ud over de ydelser, der er tilgængelige for alle indsatte, har adgang til de sociale, psykologiske og undervisningsmæssige ydelser, den religiøse omsorg og de rekreative aktiviteter og lignende, som er tilgængelige for børn i det omgivende samfund.

35.2 Enhver indsat, som er barn og er i den skolepligtige alder, skal have adgang til den påkrævede undervisning.

35.3 Der skal gives ekstra bistand til børn, der løslades fra fængsel.

35.4 Hvis børn frihedsberøves i et fængsel, skal de være i en del af fængslet, der er adskilt fra den del, der anvendes til voksne, medmindre dette ikke anses at tjene barnets tarv.

Småbørn

36.1 Småbørn må kun være i fængsel sammen med en af sine forældre, hvis det er i overensstemmelse med disse børns tarv. De må ikke behandles som indsatte.

36.2 I det omfang disse småbørn får lov til at være i fængslet sammen med en af deres forældre, skal der sørges for børnepasning med kvalificeret personale, hvor

børnene kan opholde sig, når forældrene er optaget af aktiviteter, hvor børnene ikke kan være til stede.

36.3 Der skal være særlige indkvarteringsforhold til sikring af disse småbørns velfærd.

Udlændinge

37.1 Udenlandske indsatte skal omgående informeres om deres ret til at anmode om forbindelse med og have rimelige muligheder for at kontakte deres lands diplomatiske eller konsulære repræsentant.

37.2 Indsatte, som tilhører nationaliteter uden diplomatisk eller konsulær repræsentation i landet, samt flygtninge og statsløse personer skal have samme mulighed for at kommunikere med den diplomatiske repræsentant for det land, der varetager deres interesser, eller den nationale eller internationale myndighed, som har til opgave at varetage disse personers interesser.

37.3 Til gavn for udenlandske indsatte, som kan have særlige behov, skal fængselsmyndighederne fuldt ud samarbejde med de diplomatiske eller konsulære embedsmænd, der repræsenterer indsatte.

37.4 Udenlandske indsatte skal gives specifikke oplysninger om juridisk bistand.

37.5 Udenlandske indsatte skal informeres om muligheden for at anmode om, at fuldbyrdelsen af deres straf overføres til et andet land.

Etniske eller sproglige minoriteter

38.1 Der skal træffes særlige foranstaltninger for at imødekomme behovene hos indsatte, som tilhører etniske eller sproglige minoriteter.

38.2 Så vidt som det er praktisk muligt, skal det være tilladt for forskellige grupper at fortsætte deres kulturelle skikke i fængslet.

38.3 Sproglige behov skal imødekommes ved at anvende kompetente tolke og ved at sørge for skriftligt materiale på en række af de sprog, der tales i det enkelte fængsel.

Kapitel III

Sundhed

Sundhedsmæssig bistand

39. Fængselsmyndighederne skal sikre sundheden hos alle indsatte i deres varetægt.

Organisering af den sundhedsmæssige bistand i fængsler

40.1 Fængslets lægelige betjening skal organiseres i nært samarbejde med områdets eller landets almindelige sundhedsmyndigheder.

40.2 Fængslernes sundhedspolitik skal integreres og være forenelig med den nationale sundhedspolitik.

40.3 De indsatte skal uden diskrimination på grund af deres retlige status have adgang til de sundhedsydelser, der er tilgængelige i landet.

40.4 Fængslets lægelige betjening skal forsøge at konstatere og behandle eventuelle fysiske eller psykiske lidelser eller mangler hos de indsatte.

40.5 Til dette formål skal alle nødvendige medicinske, kirurgiske og psykiatriske behandlingsformer, herunder de behandlingsformer, der er til rådighed i samfundet udenfor, være til rådighed for de indsatte.

Lægeligt og sundhedsfagligt personale

41.1 I alle fængsler skal der være mulighed for at konsultere mindst én læge.

41.2 Der skal træffes foranstaltninger til at sikre, at der til enhver tid er mulighed for omgående at konsultere en læge i nødstilfælde.

41.3 Hvis et fængsel ikke har en læge ansat på fuld tid, skal en deltidsansat læge regelmæssigt komme på besøg.

41.4 Alle fængsler skal have personale med en passende sundhedsfaglig uddannelse.

41.5 Alle indsatte skal have adgang til kvalificeret tandlæge- og optikerhjælp.

Lægens pligter

42.1 Lægen eller en sygeplejerske, der refererer til lægen, skal tilse alle indsatte snarest muligt efter indsættelsen og skal undersøge dem, medmindre dette er åbenbart unødvendigt.

42.2 Lægen eller en sygeplejerske, der refererer til lægen, skal på anmodning undersøge den indsatte ved løsladelsen og skal i øvrigt undersøge de indsatte, når det er nødvendigt.

42.3 Ved undersøgelsen af en indsat skal lægen eller en sygeplejerske, der refererer til lægen, være særligt opmærksom på:

- a. at overholde de normale regler om lægelig tavshedspligt,
- b. at diagnosticere fysiske eller psykiske lidelser og at træffe alle nødvendige forholdsregler til behandling samt fortsættelse af igangværende lægelig behandling,
- c. at notere og rapportere ethvert tegn på eller antydning af, at en indsat kan have været udsat for vold, til de relevante myndigheder,
- d. at behandle abstinenssymptomer som følge af brug af stoffer, medicin eller alkohol,
- e. at identificere psykisk eller anden stress forårsaget af frihedsberøvelsen,
- f. at isolere indsatte, der mistænkes for at lide af smitsomme sygdomme, i infektionsperioden og give dem tilstrækkelig behandling,
- g. at sikre, at indsatte, der er smittet med HIV, ikke isoleres alene af den grund,
- h. at konstatere fysiske eller psykiske mangler, som kan vanskeliggøre den indsattes resocialisering efter løsladelsen,
- i. at vurdere den indsattes egnethed til arbejde og motion, og
- j. at træffe foranstaltninger sammen med behandlingssteder i samfundet vedrørende fortsættelsen af nødvendig lægelig eller psykiatrisk behandling efter løsladelsen, hvis de indsatte giver deres samtykke hertil.

43.1 Lægen skal sørge for de indsattes fysiske og psykiske sundhed og skal - under de betingelser og med samme hyppighed som gælder efter samfundets normer for

sundhedsmæssig bistand - tilse alle syge indsatte, alle, der oplyser om sygdom eller skader, og alle indsatte, som opmærksomheden særligt henledes på.

43.2 Lægen eller en sygeplejerske, der refererer til lægen, skal være særligt opmærksom på helbredet hos indsatte, som er anbragt i isolation, skal dagligt tilse sådanne indsatte og skal omgående på de indsattes eller fængselspersonalets anmodning yde dem lægehjælp og behandling.

43.3 Lægen skal indberette det til fængslets leder, når en indsats fysiske eller psykiske helbred skønnes at blive alvorligt truet ved fortsat ophold i fængslet eller på grund af eventuelle forhold i forbindelse med fængselsopholdet, herunder anbringelse i isolation.

44. Lægen eller en anden ansvarlig myndighed skal foretage regelmæssig inspektion, om nødvendigt indsamle oplysninger på anden måde samt rådgive fængslets leder om følgende:

- a. mængde, kvalitet, tilberedning og servering af mad og vand,
- b. institutionens og de indsattes hygiejne og renlighed,
- c. institutionens sanitære installationer, opvarmning, lys og ventilation, og
- d. anvendeligheden og renholdelsen af de indsattes tøj og sengetøj.

45.1 Fængslets leder skal behandle de indberetninger og råd, som lægen eller en anden kompetent myndighed giver i overensstemmelse med regel 43 og 44, og skal ved enighed i de fremsatte anbefalinger omgående tage skridt til at iværksætte disse anbefalinger.

45.2 Hvis lægens anbefalinger ikke falder inden for lederens kompetence, eller hvis lederen ikke er enig heri, skal lederen straks forelægge lægens råd og en personlig indstilling for en højere myndighed.

Sundhedsydelser

46.1 Syge indsatte med behov for specialistbehandling skal overflyttes til specialinstitutioner eller almindelige hospitaler, hvis behandlingen ikke er tilgængelig i fængslet.

46.2 Hvis et fængsel råder over egne hospitalsfaciliteter, skal de være tilstrækkeligt bemanded og udstyret til at kunne give de indsatte, der henvises dertil, passende pleje og behandling.

Psykisk sundhed

47.1 Specialfængsler eller -afdelinger under lægelig ledelse skal være til rådighed til observation og behandling af indsatte, der har en psykisk lidelse eller abnormitet, og som ikke nødvendigvis er omfattet af regel 12.

47.2 Fængslets lægelige betjening skal yde psykiatrisk behandling af alle indsatte, der har behov derfor, og skal have særligt fokus på forebyggelse af selvmord.

Andre forhold

48.1 Indsatte må ikke udsættes for eksperimenter uden deres samtykke.

48.2 Eksperimenter med indsatte, der kan medføre fysiske skader, psykiske lidelser eller anden skade på helbredet, skal være forbudt.

Kapitel IV

Orden

Generelle bestemmelser om orden

49. Der skal opretholdes orden i fængslet ved at tage de nødvendige hensyn til sikkerhed og disciplin samtidig med, at de indsatte skal have levevilkår, der respekterer den menneskelige værdighed, og de skal tilbydes et omfattende aktivitetsprogram i overensstemmelse med regel 25.

50. Med forbehold for hensynet til orden og sikkerhed skal de indsatte have ret til at diskutere sager vedrørende de generelle fængselsvilkår, og de skal opmuntres til at kommunikere med fængselsmyndighederne om sådanne sager.

Sikkerhedsforanstaltninger mod undvigelse

51.1 Der må kun anvendes sikkerhedsforanstaltninger over for de enkelte indsatte, i det omfang det er nødvendigt for at opnå, at de er effektivt frihedsberøvet.

51.2 Sikkerhed baseret på fysiske barrierer og andre tekniske midler skal suppleres med dynamisk sikkerhed baseret på en årvågen medarbejderstab, som kender de indsatte, som de har ansvar for.

51.3 Snarest muligt efter indsættelsen skal de indsatte vurderes for at fastslå:

- a. hvilken risiko de udgør for samfundet, hvis de skulle undvige,
- b. hvilken risiko der er for, at de vil forsøge at undvige enten alene eller med bistand udefra.

51.4 Den indsatte skal herefter være underlagt passende sikkerhedsforhold i forhold til risikoniveauet.

51.5 Det nødvendige sikkerhedsniveau skal revurderes med regelmæssige mellemrum under en persons frihedsberøvelse.

Personlig sikkerhed

52.1 Snarest muligt efter indsættelsen skal de indsatte vurderes for at fastslå, om de udgør en sikkerhedsrisiko for andre indsatte, fængselspersonalet eller andre personer, der arbejder i eller besøger fængslet, eller om der er risiko for, at de vil gøre skade på sig selv.

52.2 Der skal være fastsat forholdsregler for at sikre indsatte, fængselspersonalet og alle besøgende og for at minimere risikoen for vold og andre begivenheder, der kan true den personlige sikkerhed.

52.3 Der skal træffes enhver mulig foranstaltning for, at alle indsatte i sikkerhed kan deltage fuldt ud i de daglige aktiviteter.

52.4 Det skal være muligt for indsatte at få kontakt med personalet til enhver tid, også om natten.

52.5 Den nationale sundheds- og sikkerhedslovgivning skal overholdes i fængslerne.

Særlige sikkerhedsforanstaltninger

53.1 Særlige sikkerhedsforanstaltninger må kun anvendes under ganske særlige omstændigheder.

53.2 Der skal være klare procedurer, der skal følges, når sådanne foranstaltninger skal anvendes over for indsatte.

53.3 Arten af sådanne foranstaltninger, deres varighed samt begrundelserne for deres anvendelse skal være fastlagt i den nationale ret.

53.4 Anvendelsen af foranstaltningerne i det enkelte tilfælde skal godkendes af den kompetente myndighed for et bestemt tidsrum.

53.5 En afgørelse om at forlænge det godkendte tidsrum kræver en ny godkendelse fra den kompetente myndighed.

53.6 Sådanne foranstaltninger må kun anvendes på enkeltpersoner og ikke på grupper af indsatte.

53.7 Enhver indsat, der udsættes for sådanne foranstaltninger, har ret til at klage i overensstemmelse med bestemmelserne i regel 70.

Undersøgelser og kontrol

54.1 Der skal være detaljerede procedurer, som personalet skal følge ved undersøgelse af:

- a. alle steder, hvor de indsatte bor, arbejder og har fællesskab,
- b. indsatte,
- c. besøgende og deres ejendele, og
- d. personalet.

54.2 De situationer, hvor sådanne undersøgelser er nødvendige, samt undersøgelsesernes art skal være fastlagt i den nationale ret.

54.3 Personalet skal uddannes til at udføre disse undersøgelser på en sådan måde, at ethvert forsøg på at undvige eller skjule ulovlige genstande opdages og forhindres samtidig med, at personalet udviser respekt for de undersøgte personers værdighed samt for deres personlige ejendele.

54.4 Undersøgelserprocessen må ikke være ydmygende for de personer, der undersøges.

54.5 En person må kun undersøges af personale af samme køn.

54.6 Fængselspersonalet må ikke foretage en intern fysisk undersøgelse af den indsatte person.

54.7 En intim undersøgelse i forbindelse med en undersøgelse må kun udføres af en læge.

54.8 De indsatte skal være til stede, når deres personlige ejendele undersøges, medmindre undersøgelsesteknikken eller den mulige trussel mod personalet umuliggør dette.

54.9 Forpligtelsen til at garantere sikkerheden skal afvejes mod de besøgendes privatliv.

54.10 Procedurer for kontrol af besøgende fagpersoner, såsom advokater, socialrådgivere og læger osv., skal fastlægges efter høring af de relevante faglige organisationer for at sikre en balance mellem sikkerhed og retten til at få adgang til fortrolige professionelle samtaler.

Strafbare handlinger

55. En påstået strafbar handling begået i et fængsel skal efterforskes på samme måde, som den ville blive efterforsket i det omgivende samfund, og skal behandles i overensstemmelse med national ret.

Disciplin og straf

56.1 Disciplinære foranstaltninger skal anvendes som sidste udvej.

56.2 Når det er muligt, skal fængselsmyndighederne anvende genoprettelses- og mæglingsprocedurer til at løse stridigheder med og mellem de indsatte.

57.1 Kun opførsel, der kan udgøre en trussel mod orden eller sikkerhed, må anses for at være en disciplinær forseelse.

57.2 Følgende skal fastsættes ved national ret:

- a. de handlinger eller undladelser fra de indsattes side, der udgør disciplinære forseelser,
- b. de procedurer, der skal følges ved disciplinære forhør,
- c. arten og varigheden af den straf, der kan ikendes,
- d. den myndighed, der har kompetence til at ikende en sådan straf, og
- e. adgangen til anke, og hvem der er ankeinstans.

58. Enhver påstand om en indsats overtrædelse af de disciplinære regler skal straks indberettes til den kompetente myndighed, som uden unødigt ophold skal undersøge sagen.

59. Indsatte, der anklages for disciplinære forseelser, skal:

- a. underrettes omgående på et sprog, som de forstår, og detaljeret om arten af anklagerne mod dem,
- b. have tilstrækkelig tid og de nødvendige faciliteter til at forberede deres forsvar,
- c. have ret til at forsvare sig, enten selv eller med juridisk bistand, hvis dette er nødvendigt for at sikre, at retfærdigheden kan ske fyldest,
- d. have ret til at kræve vidner indkaldt og afhøre dem eller få dem afhørt på deres vegne, og
- e. få gratis bistand fra en tolk, hvis de ikke kan forstå eller tale det sprog, der anvendes ved forhøret.

60.1 Straffe til indsatte, der er fundet skyldige i en disciplinær forseelse, skal være i overensstemmelse med national ret.

60.2 Straffens strengthed skal stå i rimeligt forhold til forseelsen.

60.3 Kollektiv afstraffelse, korporlig afstraffelse, afstraffelse ved anbringelse i en mørk celle og alle andre former for umenneskelig eller nedværdigende straf skal være forbudt.

60.4 Straffen må ikke omfatte et totalt forbud mod kontakt med familien.

60.5 Isolation må kun ikendes som straf i ganske særlige tilfælde og kun for et bestemt tidsrum, som skal være så kort som muligt.

60.6 Sikringsmidler må aldrig anvendes som straf.

61. En indsat, som er fundet skyldig i en disciplinær forseelse, skal kunne indbringe afgørelsen for en kompetent og uafhængig højere myndighed.

62. Indsatte må ikke beskæftiges eller tildeles kompetence i fængslet i en disciplinær funktion.

Dobbeltstraf

63. Indsatte må ikke straffes to gange for samme handling eller opførsel.

Magtanvendelse

64.1 Fængselspersonalet må ikke bruge magt over for de indsatte, undtagen i selvforsvar eller i tilfælde af forsøg på undvigelse eller aktiv eller passiv fysisk modstand mod en lovlig ordre og altid som sidste udvej.

64.2 Der må kun anvendes magt i nødvendigt omfang og ikke i længere tid end nødvendigt.

65. Der skal være detaljerede procedurer vedrørende magtanvendelse, herunder bestemmelser om:

- a. de forskellige typer af magt, der må anvendes,
- b. de omstændigheder, hvorunder den enkelte type magt må anvendes,
- c. de personalemedlemmer, der er berettiget til at anvende forskellige typer magt,
- d. det kompetenceniveau, der kræves, inden der må anvendes magt, og
- e. de indberetninger, der skal udfærdiges, når der er anvendt magt.

66. Personale, som har direkte kontakt med indsatte, skal undervises i teknikker, der muliggør minimal anvendelse af magt ved passivering af indsatte, der er aggressive.

67.1 Personale fra andre retshåndhævende myndigheder må kun være involveret i håndteringen af de indsatte i fængslerne under ganske særlige omstændigheder.

67.2 Der skal foreligge en formel aftale mellem fængselsmyndighederne og sådanne andre retshåndhævende myndigheder, medmindre forholdet allerede er reguleret i den nationale ret.

67.3 En sådan aftale skal fastlægge:

- a. de omstændigheder, hvorunder personale fra andre retshåndhævende myndigheder må få adgang til et fængsel for at løse en konflikt,
- b. omfanget af den kompetence, som disse andre retshåndhævende myndigheder har, mens de opholder sig i fængslet, samt deres forhold til fængslets leder,
- c. de forskellige typer magt, som personale fra disse myndigheder må anvende,
- d. de omstændigheder, hvorunder den enkelte type magt må anvendes,
- e. det kompetenceniveau, der kræves, inden der må anvendes magt, og
- f. de indberetninger, der skal udfærdiges, når der er anvendt magt.

Sikringsmidler

68.1 Brugen af kæder og lænker skal være forbudt.

68.2 Håndjern, spændetrøjer og andre midler til fiksering af kroppen må kun anvendes:

- a. om nødvendigt som sikring mod flugt under transport under forudsætning af, at de fjernes, når den indsatte fremstilles for en domstol eller administrativ myndighed, medmindre denne myndighed træffer anden beslutning, eller
- b. efter ordre fra fængslets leder, såfremt andre magtmidler er utilstrækkelige til at forhindre en indsat i at forvolde skade på sig selv eller andre eller til at forhindre alvorlig materiel skade. Det er en forudsætning, at lederen i sådanne tilfælde straks informerer lægen og indberetter anvendelsen til den overordnede administrative fængselsmyndighed.

68.3 Sikringsmidler må ikke anvendes i længere tid end strengt nødvendigt.

68.4 Det skal i national ret fastsættes, hvordan sikringsmidler må anvendes.

Våben

69.1 Fængselspersonalet må ikke bære dødbringende våben inden for fængslets perimeter undtagen i nødstilfælde begrundet i operationelle hensyn.

69.2 Det skal være forbudt for personer med kontakt til de indsatte at bære andre våben, herunder stav, synligt inden for fængslets perimeter, medmindre det er nødvendigt af sikkerhedshensyn for at kunne håndtere en bestemt hændelse.

69.3 Medarbejdere må ikke udstyres med våben, medmindre de er uddannet i brugen deraf.

Anmodninger og klager

70.1 Alle indsatte skal - individuelt eller som gruppe - have vid mulighed for at fremsætte anmodninger eller indgive klager til fængslets leder eller til enhver anden kompetent myndighed.

70.2 Hvis mægling synes egnet, bør dette forsøges først.

70.3 Hvis en anmodning afslås eller en klage afvises, skal der gives den indsatte en begrundelse, og den indsatte skal have ret til at anke afgørelsen til en uafhængig myndighed.

70.4 Indsatte må ikke straffes, fordi de har fremsat en anmodning eller indgivet en klage.

70.5 Den kompetente myndighed skal tage hensyn til enhver skriftlig klage fra en indsats pårørende, når de har grund til at tro, at en indsats rettigheder er blevet krænket.

70.6 Der kan ikke på vegne af en indsat indgives en klage fra en juridisk repræsentant eller en organisation, der beskæftiger sig med indsattes velfærd, hvis den pågældende indsatte ikke giver samtykke til indgivelse af klagen.

70.7 De indsatte er berettiget til at søge juridisk rådgivning om klager og ankeprocedurer samt til juridisk bistand, hvis det er nødvendigt for at sikre, at retfærdigheden sker fyldest.

Kapitel V

Ledelse og personale

Fængselsarbejde som en offentlig service

71. De offentlige myndigheder, der har ansvar for fængslerne, skal være adskilt fra militæret, politiet og strafferetlige efterforskningsmyndigheder.

72.1 Fængslerne skal ledes på et etisk grundlag, der anerkender forpligtelsen til at behandle alle indsatte med menneskelighed og med respekt for menneskets iboende værdighed.

72.2 Medarbejderne skal udvise en klar forståelse for formålet med fængselsystemet. Ledelsen skal gennem sit lederskab vise, hvorledes formålet bedst kan opnås.

72.3 Medarbejdernes pligter går ud over det, der kræves af vagter alene, og skal tage hensyn til behovet for at fremme de indsatte reintegrering i samfundet efter afsoningen af deres straf gennem et program med positiv omsorg og bistand.

72.4 Medarbejderne skal have høje faglige og personlige standarder i deres arbejde.

73. Fængselsmyndighederne skal prioritere overholdelsen af regler om personale højt.

74. Der skal være særlig opmærksomhed på styringen af forholdet mellem basispersonalet og de indsatte, som de har ansvar for.

75. Medarbejderne skal til enhver tid udvise en opførsel og udføre deres arbejde på en sådan måde, at de påvirker de indsatte med deres gode eksempel og opnår deres respekt.

Udvælgelse af fængselspersonale

76. Personalet skal udvælges omhyggeligt, uddannes ordentligt både i begyndelsen og gennem efteruddannelse, aflønnes som fagpersoner og have en status, som civilsamfundet kan respektere.

77. Ved udvælgelsen af nye medarbejdere skal fængselsmyndighederne lægge stor vægt på behovet for retskaffenhed, menneskelighed, faglig dygtighed og personlig egnethed til det komplekse arbejde, som vil blive krævet af dem.

78. Fængselspersonalet skal normalt ansættes i faste stillinger som fagpersoner og have tjenestemandslignende status med sikkerhed i ansættelsen under forudsætning alene af god opførsel, effektivitet, godt fysisk og psykisk helbred og et tilstrækkeligt uddannelsesniveau.

79.1 Aflønningen skal være tilstrækkelig til at tiltrække og fastholde egnede medarbejdere.

79.2 Personalegoder og arbejdsforhold skal afspejle den krævende type arbejde som en del af et retshåndhævende organ.

80. Når det er nødvendigt at beskæftige deltidsansatte, skal disse kriterier gælde i den udstrækning, det er hensigtsmæssigt.

Uddannelse af fængselspersonale

81.1 Medarbejderne skal, inden de påbegynder deres tjeneste, have et kursus i deres generelle og specifikke pligter, og der skal stilles krav om beståelse af teoretiske og praktiske prøver.

81.2 Ledelsen skal sikre, at alle medarbejdere gennem hele deres ansættelse vedligeholder og forbedrer deres viden og faglige dygtighed ved at deltage i forløb med praktisk træning og udvikling, som skal afholdes med passende mellemrum.

81.3 Medarbejdere, der skal arbejde med bestemte grupper af indsatte, såsom udlændinge, kvinder, unge eller psykisk syge indsatte osv., skal have særlig uddannelse målrettet deres specialiserede arbejde.

81.4 Uddannelsen skal for alle medarbejdere omfatte undervisning i de internationale og regionale menneskerettighedsinstrumenter og -standarder, især Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og Den Europæiske Konvention til Forebyggelse af Tortur og Umenneskelig eller Nedværdigende Behandling eller Straf samt i anvendelse af De Europæiske Fængselsregler.

Ledelse af fængslet

82. Personalet skal udvælges og ansættes ud fra ensartede kriterier uden forskel på grund af køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel eller ethvert andet forhold.

83. Fængselsmyndighederne skal indføre organisations- og ledelsessystemer, som:

- a. sikrer, at fængslerne administreres konsekvent efter høje standarder, der er i tråd med de internationale og regionale menneskerettighedsinstrumenter, og
- b. fremmer god kommunikation mellem fængslerne og mellem de forskellige personalekategorier i de enkelte fængsler samt effektiv koordinering af alle de enheder i og uden for fængslet, der servicerer de indsatte, især med hensyn til omsorg og reintegration.

84.1 Alle fængsler skal have en leder, der skal være tilstrækkeligt kvalificeret til stillingen i kraft af sin karakter og sine administrative evner samt relevant faglig uddannelse og erfaring.

84.2 Ledere skal ansættes på fuldtidsbasis og skal bruge hele deres arbejdstid på deres officielle pligter.

84.3 Fængselsmyndighederne skal sikre, at alle fængsler til enhver tid er under den fulde ledelse af fængslets leder, dennes stedfortræder eller en anden dertil bemyndiget medarbejder.

84.4 Hvis en leder er ansvarlig for mere end et fængsel, skal der altid udpeges en anden ansvarlig medarbejder til at lede hvert af disse fængsler.

85. Der skal være en afbalanceret repræsentation af mænd og kvinder blandt fængslets personale.

86. Der skal etableres ordninger, der gør det muligt for ledelsen at høre medarbejderne samlet om generelle spørgsmål og især om spørgsmål, der vedrører deres ansættelsesvilkår.

87.1 Der skal etableres ordninger til at fremme den bedst mulige kommunikation mellem ledelsen, det øvrige personale, organisationer uden for fængslet og de indsatte.

87.2 Fængslets leder, den øvrige ledelse og størstedelen af fængslets øvrige personale skal kunne tale det sprog, som tales af det største antal indsatte, eller et sprog, som et flertal af de indsatte forstår.

88. Hvis der findes privat drevne fængsler, skal De Europæiske Fængselsregler i deres helhed gælde for disse.

Specialister

89.1 Personalet skal så vidt muligt omfatte et tilstrækkeligt antal specialister som for eksempel psykiatere, psykologer, socialrådgivere og forsorgsmedarbejdere, lærere og erhvervsfaglige instruktører samt idrætsinstruktører og -lærere.

89.2 Når det er muligt, skal egnede deltidsansatte og frivillige medarbejdere opfordres til at medvirke i aktiviteter sammen med de indsatte.

Offentlighedens bevågenhed

90.1 Fængselsmyndighederne skal løbende informere offentligheden om fængselssystemets formål og personalets arbejde med henblik på at fremme en bedre offentlig forståelse for fængslets rolle i samfundet.

90.2 Fængselsmyndighederne bør opfordre medlemmer af offentligheden til at gøre en frivillig indsats i fængslerne, hvor det er relevant.

Forskning og evaluering

91. Fængselsmyndighederne skal understøtte et forsknings- og evalueringsprogram vedrørende fængslets formål, dets rolle i et demokratisk samfund og i hvilket omfang det opfylder sit formål.

Kapitel VI

Inspektion og kontrol

Statslig inspektion

92. Fængsler skal inspiceres regelmæssigt af et statsligt organ for at vurdere, om de administreres i overensstemmelse med kravene i national og international ret og med bestemmelserne i nærværende regler.

Uafhængig kontrol

93.1 Vilkårene for frihedsberøvelse og behandlingen af indsatte skal kontrolleres af et eller flere uafhængige organer, hvis resultater skal offentliggøres.

93.2 Dette eller disse uafhængige kontrolorganer skal opfordres til at samarbejde med de internationale organer, der er juridisk berettiget til at besøge fængsler.

Kapitel VII

Varetægtsfængslede

Status som varetægtsfængslet

94.1 I forhold til disse regler betyder varetægtsfængslede de indsatte, som er blevet varetægtsfængslet af en retslig myndighed før domsforhandling, domfældelse eller strafudmåling.

94.2 En stat kan vælge at anse indsatte, der er blevet domfældt og idømt straf, som varetægtsfængslede, hvis deres ankesag ikke er endeligt afgjort.

Behandlingen af varetægtsfængslede

95.1 Forholdene for varetægtsfængslede må ikke påvirkes af, at de senere måtte blive domfældt for en strafbar handling.

95.2 Reglerne i dette kapitel udgør et yderligere værn for varetægtsfængslede.

95.3 Ved behandlingen af varetægtsfængslede skal fængselsmyndighederne følge de regler, der gælder for alle indsatte, og give varetægtsfængslede lov til at deltage i forskellige aktiviteter, som disse regler foreskriver.

Indkvartering

96. Varetægtsfængslede skal så vidt muligt have mulighed for at blive indkvarteret i enkeltceller, medmindre de kan have fordel af at dele celle med andre varetægtsfængslede, eller medmindre en domstol har afsagt en specifik kendelse om, hvorledes en bestemt varetægtsfængslet person bør indkvarteres.

Tøj

97.1 Varetægtsfængslede skal have lov til at være iført deres eget tøj, hvis det er egnet til at bruge i et fængsel.

97.2 Varetægtsfængslede, som ikke selv har egnet tøj, skal forsynes med tøj, der ikke må være magen til eventuelle uniformer, som bæres af dømte indsatte.

Advokatbistand

98.1 Varetægtsfængslede skal udtrykkeligt underrettes om deres ret til advokatbistand.

98.2 Alle nødvendige midler skal stilles til rådighed for at bistå varetægtsfængslede med at forberede deres forsvar og mødes med deres advokater.

Kontakt med omverdenen

99. Medmindre en retslig myndighed har nedlagt et specifikt forbud for et bestemt tidsrum i en sag:

- a. er varetægtsfængslede berettiget til at få besøg og kommunikere med familie og andre personer på samme måde som dømte indsatte,
- b. kan varetægtsfængslede få yderligere besøg og have yderligere adgang til andre former for kommunikation,
- c. skal varetægtsfængslede have adgang til bøger, aviser og andre nyhedsmedier.

Arbejde

100.1 Varetægtsfængslede skal tilbydes mulighed for at arbejde, men kan ikke pålægges at arbejde.

100.2 Hvis varetægtsfængslede vælger at arbejde, skal alle bestemmelserne i regel 26 gælde for dem, også bestemmelserne om aflønning.

Adgang til opholdsvilkår for dømte indsatte

101. Hvis en varetægtsfængslet anmoder om at få lov til at blive omfattet af de opholdsvilkår, der gælder for dømte, skal fængselsmyndighederne så vidt muligt efterkomme anmodningen.

Kapitel VIII

Målsætning for opholdsvilkårene for dømte indsatte

102.1 Foruden de regler, der gælder for alle indsatte, skal opholdsvilkårene for dømte indsatte have som målsætning at gøre de indsatte i stand til at leve et ansvarligt liv uden kriminalitet.

102.2 Frihedsberøvelse er en straf i sig selv, og opholdsvilkårene for dømte indsatte må derfor ikke forværre den lidelse, der er forbundet med frihedsberøvelsen.

Iværksættelse af opholdsvilkårene for dømte indsatte

103.1 Opholdsvilkårene for dømte indsatte skal være gældende fra det tidspunkt, en person indsættes i fængsel med status som dømt, medmindre de allerede har været gældende inden da.

103.2 Snarest muligt efter indsættelsen skal der udarbejdes rapporter vedrørende de dømte om deres personlige forhold, forslag til afsoningsplaner for hver enkelt og en strategi for forberedelsen af deres løsladelse.

103.3 Dømte indsatte skal opmuntres til at være med til at udarbejde deres individuelle afsoningsplaner.

103.4 Så vidt det er muligt, skal sådanne planer omfatte:

- a. arbejde,
- b. uddannelse,
- c. andre aktiviteter, og
- d. forberedelse af løsladelse.

103.5 Socialt arbejde og lægelig og psykologisk omsorg kan også være omfattet af opholdsvilkårene for dømte indsatte.

103.6 De overordnede opholdsvilkår for dømte indsatte skal som en integreret del omfatte regler for udgang fra fængslet.

103.7 Indsatte, der giver deres samtykke, kan deltage i et program om genopretning og tilbagebetaling for deres forbrydelser.

103.8 Der skal være særligt fokus på at sørge for passende afsoningsplaner og opholdsvilkår for livstidsdømte og andre langtidsfanger.

Organisatoriske aspekter af at frihedsberøve dømte indsatte

104.1 Der skal så vidt muligt og med forbehold af kravene i regel 17 anvendes separate fængsler eller separate fængselsafdelinger for at gøre det lettere at

administrere de forskellige opholdsvilkår, der gælder for bestemte kategorier af indsatte.

104.2 Der skal forefindes procedurer til at udfærdige og regelmæssigt revidere individuelle afsoningsplaner for de indsatte efter overvejelse af relevante indberetninger og samråd med det relevante personale og vedkommende indsatte, som i så vid udstrækning som muligt bør involveres heri.

104.3 Sådanne indberetninger skal altid omfatte indberetninger fra de medarbejdere, der har det direkte ansvar for den pågældende indsatte.

Dømte indsattes arbejde

105.1 Målsætningen for opholdsvilkårene for dømte indsatte skal søges opfyldt bl.a. gennem et systematisk arbejdsprogram.

105.2 Dømte indsatte, som ikke har nået den normale pensionsalder, kan pålægges at arbejde, dog med respekt af den lægelige bedømmelse af deres fysiske og psykiske egnethed.

105.3 Hvis dømte indsatte pålægges at arbejde, skal arbejdsbetingelserne være i overensstemmelse med de normer og kontrolforanstaltninger, som gælder i det omgivende samfund.

105.4 Når dømte indsatte deltager i undervisning eller andre programmer i arbejdstiden som en del af deres afsoningsplan, skal de aflønnes, som om de havde arbejdet.

105.5 En del af dømte indsattes løn eller lønopsparing kan anvendes til erstatningsformål, hvis en domstol har udstedt pålæg herom, eller hvis den pågældende indsatte samtykker dertil.

Uddannelse af dømte indsatte

106.1 Et systematisk program for uddannelse, herunder færdighedstræning, for at forbedre de indsattes generelle uddannelsesniveau og deres udsigt til at kunne føre en ansvarlig og kriminalitetsfri tilværelse skal være en vigtig del af opholdsvilkårene for dømte indsatte.

106.2 Alle dømte indsatte skal opfordres til at deltage i undervisning og erhvervsuddannelse.

106.3 Uddannelsesprogrammer til dømte indsatte skal være skræddersyet til den forventede varighed af deres fængselsophold.

Løsladelse af dømte indsatte

107.1 Dømte indsatte skal i god tid inden løsladelsen bistås med foranstaltninger og særlige programmer, der skal sætte dem i stand til at klare overgangen fra fængselslivet til et lovlydigt liv i samfundet.

107.2 Især for indsatte med længere straffe skal der tages skridt til at sikre en gradvis tilbagevenden til livet i det omgivende samfund.

107.3 Dette mål kan opnås ved en udslningsordning i fængslet eller ved delvis eller betinget løsladelse under tilsyn i kombination med effektiv social støtte.

107.4 Fængselsmyndighederne skal arbejde tæt sammen med de myndigheder og organisationer, der fører tilsyn med og bistår løsladte indsatte, for at gøre det muligt for alle dømte at genetablere sig i samfundet, især med hensyn til familieliv og beskæftigelse.

107.5 Repræsentanter for disse sociale myndigheder eller organisationer skal have adgang til fængslet og til de indsatte i det omfang, det er nødvendigt for at de kan bistå med forberedelserne til løsladelse og udarbejdelse af programmer for hjælpeforanstaltninger efter løsladelsen.

Kapitel IX

Ajourføring af reglerne

108. De Europæiske Fængselsregler skal ajourføres med regelmæssige mellemrum.

Note 1. Da denne rekommandation blev vedtaget, forbeholdt Danmarks repræsentant sig under påberåbelse af artikel 10.2c i forretningsordenen for Stedfortræderkomiteens møder på regeringens vegne retten til at følge eller undlade at følge regel 43.2 i bilaget til denne rekommandation, da regeringen mener, at kravet om, at indsatte i isolation dagligt skal tilses af lægeligt personale, giver anledning til alvorlige etiske betænkeligheder vedrørende dette personales mulige rolle ved udtrykkeligt at have udtalt sig om indsattes egnethed til fortsat fængsling i isolation.